

Karjalainen iltapäivä Mouhijärvellä

Pyhäjärveläiset ja muut karjalaisjuuriset saivat vietää kohottavan iltapäivän Mouhijärvellä sunnuntaina 7. marraskuuta. Ohjelmassa oli upeaa konserttia ja ohjelmallista kahvitte-
luu. Kahvikupponen maistui-
kin yli sadalle henkilölle.

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö oli tilaisuuden järjestäjänä yhdessä Sastamalan seurakunnan Mouhijärven kappeliseurakunnan ja Vammalan Karjalaseuran kanssa. Juhlava iltapäivä vietettiin Mouhijärven kirkonmäellä; kirkossa ja seurakuntakodilla.

Mouhijärven kauniissa, vuonna 1839 valmistuneessa ristikirkossa konsertoi baritoni **Hannu Musakka** säestäjänään kanttori **Päivi Vuoristo**. Musakka oli valmistellut Karjala-aiheisen laulukonsertin *Vuossatojen Karjala* jo Karjalan Liiton juhluvuodeksi 2020. Hän käynnisti konsertin räväkästi kävellen kirkkoon sisään keskikäytävää pitkin laulaen *Käyn tietäin laulaen*.

Konserttiohjelma käsitti tuttuja, karjalaisille merkityksellisiä lauluja, kuten *Laps' olen Karjalan* ja kuusi muuta Aili Runteen laulua, Oskar Merikannon *Reppurin laulu*, *Laatokka ja Karjalainen rukous*, evakkokertomukseen liittyvät Lauri Parviaisen *Pakolaisen laulun* ja *Karjalamme*. Kaikkiaan saimme kuulla 16 laulua. Laulusikermien välissä Musakka kertoi lauluista ja tarinoista muun muassa omista juuristaan ja lausui mm. Eino Leinon runoja ja yleisö sai yhtyä laulamaan kolme vierttä.

Noin 100-henkinen konserttilyeisyö kiitti laulajaa lämpin

KUVA ESA MÄKINEN

Laulaja, baritoni Hannu Musakka ja säestäjä, kanttori Päivi Vuoristo konsertin jälkeen.

aploidein. Laulajaa ja säestäjää kiittivät säätiön puolesta kukkavihkoin **Kirsti Naskali** ja **Pertti Hakanen**.

Konsertin päätyttyä sen juontanut pastori **Tarja Kopalainen** lähetti kukkapartion tervehtimään ja kunnioittamaan esi-isämme muistoa.

Vammalan Karjalaseuran puheenjohtaja **Esa Mäkinen** ja **Sirpa Niskanen** laskivat kukkalaitteen Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkillä ja säätiön puheenjohtaja Hakanen yhdessä asiamies Naskalin kanssa veivät kukkalaitteen Pyhäjärven viimeisen kirkkoherran **Karl Viikan** ja hänen puolisonsa **Impi Viikan** haudalle.

PYHÄINPÄIVÄN LÄHEISYYS heijastui myös konsertin jälkeisessä kahvitilaisuuteen, nimittäin pastori Kopalaisen hartauspuhe kosketti pyhäinpäivän evankeliumia ja poisnukkuneitten sekä Karjalaan kirkkomaihin jääneiden omaistemme muistamista. Puhe on kokonaisuudessaan sivulla 3.

Ennen hartauspuhetta oli kuitenkin heti konsertin jälkeen kahvitarjoilu. Vammalan Karjalaseuran talkooryhmän loihittimat piiraat ja muut pöydän tarjoilut sekä kuuma kahvi irrottivat yleisön kielenkannat ja vilkas puheensorina täytti seurakuntakodin.

Tilaisuuden avasi säätiön puheenjohtaja Hakanen lukemalla

Karl Viikan kertomuksen evakkoon lähdöstä talvisodan jyrityksessä. Näitä tapahtumia emme saa unohtaa, ja osa muistamista olivat myös kukkatervehdykset, jotka sekä Viikojen että Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkeille vietiin.

Tilaisuutta juhlisti omalta osaltaan Karjalan Liiton myöntämien ansiomerkkien jakaminen pyhäjärveläisille toimijoille. Säätiö oli anonut merkkejä kaikkiaan yhdeksälle hengelle ja heistä oli seitsemän päässyt saapumaan tilaisuuteen. Pertti Hakanen ja Kirsti Naskali jakoivat yhden kultaisen ja kolme hopeista sekä pronssista ansiomerkkiä ja ruusut heille. Sivulla 2

KUVA KIRSTI NASKALI

Asta Seppälä-Puputti ja Tuula Pensasmaa huolehtivat kahvipöydän tarjoiluista.

KUVA ESA MÄKINEN

Sanni Saari soitti heleää kanneltaan.

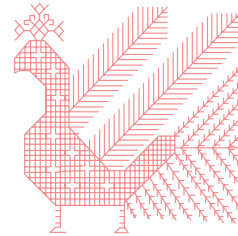
Joulutervehdys ystävälle ja tutuille

Varaa nyt joulutervehdys joulukuun numeroon, joka ilmestyy suuremmalla jakelulla yhdessä Karjalalehden kanssa 16.12.

Koko (leveys x korkeus):
1) kehysilmoitus 82 x 20 mm
hinta 20 €
2) kehysilmoitus 82 x 40 mm
hinta 40 €
3) kehysilmoitus 82 x 80 mm
hinta 80 €
(Nämä hinnat sis. alv 24%).

Yhdistyksille ja yrityksille on myös suurempia kokoja kehysilmoituksille, hinnat 100-300 € + alv 24 %, tarkemmat tiedot toimituksesta.

Lähetä joulutervehdyksesi 1.12. mennessä toimituksen osoitteeseen:
toimitus@vplpyhajarvi.fi
tai soita puh. 040 557 4223

on kuva merkin saaneista ja heidän nimensä. Kiitospuheen piti kultaisen ansiomerkkin saanut, Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallituksen jäsen **Tuomo Hinkkanen**.

Ohjelmassa oli myös **Sanni Saaren** kaunista kanteleensoittoa, saimme kuulla myös hänen oman kauniin sävellyksensä. **Hely Musakka** esitti **Kirsi Maria Hiltusen** runon, jonka esitti ka Hannu Musakan laulua ja pitäjälehdessä päätoimittajan tervehdys. Musakan laulu kertoi suvun kotipaikalla vierailun herättämistä tunteista: "Jos vielä sinne Karjalaan vaikka unissaan, mie saisin mennä niin kuin aina kotiin kuljetaan". Sanotus oli Musakan oma ja sävel Satumaa. □ Tea Itkonen

Pääkirjoitus

Marraskuu 2021

□ **Mauri Hauhia,**
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön
hallituksen jäsen

Marraskuu ja vihdoin viileämpää säätä. Oli kyllä aika lämmin, suorastaan kuuma kesä, ja useilla vanhuksilla ja miksei nuoremmillakin oli tosi tukalaa kodeissaan, kun ei päässyt kuumuutta mihinkään karkuun. Monet ulkohommelit, joita oli suunniteltu kesän aikana tehtäväksi, jäivät monelta tekemättä eikä nurmikkoakaan tarvinnut kuivuuden takia leikata, kun kasvua ei tapahtunut. Tosin pihapuut olivat saaneet jostain riittävästi kosteutta, kun tammet ja koivut olivat kasvattaneet valtavan määrän suuria lehtiä – kyllä niitä harvoissa oli aikamoinen urakka.

Kokoukset ja juhlat ovat jääneet käymättä, kun aina vain uusia virusvariantteja ilmaantuu – turvallisempaa olla vain kotona. Kokouksiin on kyllä voinut ottaa osaa etänä, mutta toivotavasti pian voidaan lähikokouksia ja juhlia pitää turvallisesti.

Ruokaostokset on saanut tehtyä netissä ja on tuotu tilatut tarvikkeet ja tavarat mukavasti kotiovelle. Jos kuitenkin jotain pientä tai unohtunutta on tarvinnut lisää, piti katsoa rauhallisempaa aikaa ja käydä kasvomaskia käyttäen pikaisesti kaupassa ostoksilla.

Nyt marraskuussa on jo saatu kaikki kesäkalusteet laitettua talviteloille odottamaan seuraavaa kesää. Nyt odotellaan vain lumipyryjä, niin saadaan valkoista maahan joulua varten, vaikka vanha kansa onkin sanonut, että *marraskuussa satanut lumi ei tee talvea*. Eikä sitä välttämättä tarvitse tulla niin paljon kuin viime kevättalvella, silloinhan lunta pyrytti eräänä yönä koko kotien täyteen lähes neljälläkymmenellä sentillä! Silloin oli kapea ajotie kulkemattomassa kunnossa ja oltiin naapurien kanssa jumissa muutamia päiviä ennen kuin saimme lumiauran avuksi, sillä omin avuin ei ollut mitään tehtävissä.

Syksyn pimeisiin iltoihin tuo iloa ikkunoihin ja pihapuihin tuodut erilaiset valokoristeet. Niin myös alkaa tulla hienoista joulutunnelmaa, kun pian jo ollaan joulukuussa ja vuoden pimeimmässä ajankohdassa.

Hyvää talvenjatkoa.

KUVA PETRI ÄIKÄ

Pyhäinpäiväniltana on moni käynyt viemässä kynttilän omaisensa haudalle Huittisen kirkkomaalle. Useita kynttilöitä on siellä sytytetty pyhäjärvoistenkin haudoille.

Karjalan Liiton ansiomerkeillä huomioituja

KUVA ESA MÄKINEN

Vpl. Pyhäjärvi-säätiö luovutti seitsemälle pyhäjärveläisen ja karjalaisen perinnetyön parissa ansioituneelle henkilölle Mouhijärven Karjalaisen iltpäivän ohjelmallisessa kahvitilaisuudessa Karjalan Liiton myöntämät ansiomerkit. Säätiö oli anonut merkit Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön ja muidenkin Karjalan Liiton jäsenjärjestöjen hallinnossa pitkään toimineille. Kultaisen ansiomerkin Tuomo Hinkkanen (vasemmalla), hopeiset ansiomerkit Kari Äikäs, Lea Jokinen ja Mauri Hauhia ja pronssiset ansiomerkit Jukka Pusa, Tarja Kopalainen ja Jari Kukko.

Hopeiset ansiomerkit on myönnetty myös Merja Luukkaselle ja Martti Pärssiselle, jotka eivät olleet läsnä Mouhijärven Karjalainen iltpäivä -tilaisuudessa.

Hyvää adventti- ja joulunaikaa

teille Vpl. Pyhäjärvi -lehden lukijoille. Terveysttä.

Onkohan teillä tai jälkeläisillänne muistoja Tiituaalta kauppias **Antti Puusniekan** ja puolisonsa **Alina Puusniekan** (o.s. Tervonen) perheestä? Heidän jo edesmenneet lapsensa olivat Lahja, Sirkka (kuollut vauvana), Taimi, Tuovi ja Unto.

PS. Minulla on paljon isoisäni ottamia ja kehittämiä valokuvia Tiituaalta.

Terv. Taimin tytär Leila Oksanen
Saukonkuja 3, 40400 Jyväskylä

Vpl. Pyhäjärvi

www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

Seuraava lehti, numero 12,
ilmestyy 16. joulukuuta.

Aineisto toimitukseen
viimeistään 1.12. mennessä.

[facebook.com/
Vpl-Pyhajarvi-lehti](https://facebook.com/Vpl-Pyhajarvi-lehti)

Julkaisija:
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö sr

Päätoimittaja:
Tea Itkonen
Vaskenvalajankatu 33
06100 Porvoo
puh. 040 557 4223
toimitus@vplpyhajarvi.fi

Toimitusneuvosto:
Pertti Hakanen
Mauri Hauhia
Tuomo Hinkkanen
Tea Itkonen
Tarja Kopalainen
Kirsti Naskali
Esko Pulakka

Tilauhinta:
Vuosikerta 35 € kesto- ja vuositilaus
kotimaahan tai ulkomaille tai lahjaksi
irtonumero 3 €

Ilmoitushinnat:
Kuolinilmoitukset 0,70 € / ppm
Muut ilmoitukset 0,80 € / ppm
pienin ilmoitus 20 € / ppm
Ilmoitusintoihin lisätään alv 24 %

**Tilaukset, jakeluhäiriöt
ja osoitteenmuutokset:**

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön
asiamies Kirsti Naskali
Miharintie 312, 37200 Siuro
puh. 040 719 2692 tai
saatio@vplpyhajarvi.fi

Sivunvalmistus:
Artea/OI&T, Porvoo
Painopaikka:
Botnia-Print Oy, Kokkola

Toimituksella on oikeus
lyhentää ja muokata leh-
teen lähetettyä aineistoa.

KUVA OIVA KAASALAINEN

KUVA TEA ITKONEN

KUVA TEA ITKONEN

Yllä: Kukkatervehdys Karjalaan jääneitten muistomerkillä. Vasemmalta Sirpa Niskanen ja Esa Mäkinen. Taustalla Kirsti Naskali ja Pertti Hakanen, jotka laskivat kukkavihon Viikojen haudalle.

Vasemmalla: Baritoni Hannu Musakka aloittamassa konserttia laulun sävelin.

Oikealla: Kahvitarjoilua seurasi juhlava ohjelma seurakuntakodilla.

KUVA ESA MÄKINEN

Pyhäinpäivän hartaus

Tarja Kopalainen 7.11.2021
Mouhijärven seurakuntakodilla.

Pyhäinpäivän evankeliumi
Matt. 5: 1–12.

PYHÄINPÄIVÄ VIE MEIDÄT perimäisten kysymysten ääreen, iankaikkisuussanomien äärelle. Pyhäinpäivänä muistelemme niitä rakkaitamme, jotka on jo kutsuttu tästä ajasta iäisyteen. Mietimme myös omaa paikkaamme. Tänään olemme vielä tässä ajassa, mutta entä ensi pyhäinpäivänä. Siitä ei kukaan voi tietää. Kuolema ei ole marginaalinen asia ja joidenkin osaksi tuleva tragedia, vaan kuolema koskettaa meistä ihan jokaista.

Pyhäinpäivän evankeliumi on osa Jeesuksen vuorisaarnaa. Vuorisaarnaksi sitä sanotaan siitä syystä, että Jeesus kiipesi vuoren rinteelle pitämään puheensa. Näin hän teki siitä syystä, että sai ympärilleen hieman tilaa. Jeesuksen perässä kun kulki kaiken aikaa apua tarvitsevien ihmisten joukko, joka odotti apua kuka mihinkin ongelmaansa; köyhät olivat vailla leipää, sairaat parantajaa ja murheelliset lohdutusta. Tälle joukolle; köyhille, sairaille ja itkeville, Jeesus osoitti evankeliumin kertomat autuaaksi julistamiset.

Se voi tuntua kummalliselta. Miksi nälkä, sairaus, murhe ja vaino tekisivät ihmisen autuaaksi?

Eikö paremminkin päinvastoin? Tärkein kohta evankeliumissa tulee heti alussa: "Autuaita ovat hengessään köyhät, sillä heidän on taivasten valtakunta". Kaikki se, mitä sen jälkeen luetellaan, jo tavallaan sisältyy tähän kohtaan.

MITÄ TARKOITTAÄ, että ihminen on hengessään köyhä? Se tarkoittaa sitä, että ihminen ymmärtää täydellisen riippuvuutensa Jumalasta. Ymmärtää, että omia ansioita ei ole ja kurottautuu selaisena kuin on Jumalaa kohti, armoa pyytäen. Hengessään köyhä ihminen ei rakenna elämäänsä omien voimiensa tai omaisuutensa varaan vaan laittaa kaiken turvansa Jumalaan. Näin tehdessään hän paradoksaalisesti saa lahjaksi paljon enemmän eli osallisuuden taivasten valtakuntaan. Hengellinen köyhyys on sen asian omakohtaista ymmärtämistä, että on kuolevainen ihminen ja elää Jumalan armon varassa.

Mitä hyötyä on rakentaa elämää omien taitojen varaan, kun ne taidot voidaan äkillisen sairauden tai onnettomuuden kautta yhtäkkiä ottaa pois? Mitä auttaa maallinen omaisuus, kun sitä ei kuitenkaan mukaansa saa? Ainoa turvamme on se, mikä voi auttaa meitä myös sairautessa, kivussa, murheessa ja kuolemassa – ja vielä kuoleman rajan ylikin – iankaikkinen Jumala ja hänen armonsa.

"Autuaita ovat murheelliset: he saavat lohdutuksen." sanoo

Jeesus myös meille tänään. Murheellinen on autuas silloin jos haikautuu murheessaan Jeesuksen luokse. Hän saa lohdutuksen.

PYHÄINPÄIVÄNÄ SAAMME muistaa yhdessä rakkaita vainajiamme. Saamme rukoilla heidän puolestaan. Uskon, että myös he, siellä ajan rajan toisella puolella, rukoilevat meidän puolestamme.

Uskontunnustuksessa me vakuutamme uskovaamme "pyhän yhteisen seurakunnan ja pyhien yhteyden". Meillä ja poisnuokuneilla rakkaillamme on sama Jumala. Me kuulumme samaan seurakuntaan, pyhien yhteyteen.

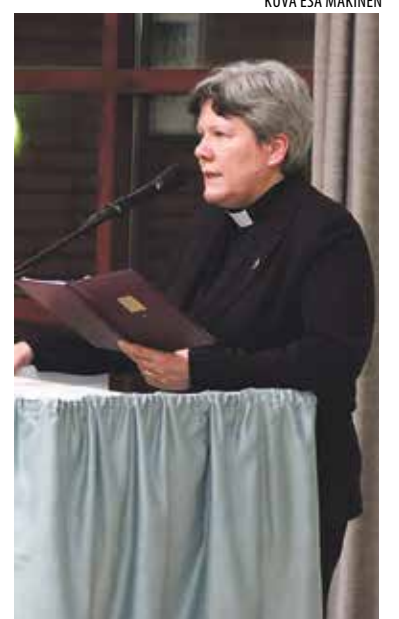
Pyhäinpäivän hartauksissa eilen sytyttiin kynttilät vuoden aikana kuolleiden muistolle. Joukossa oli varmasti myös teille rakkaita ihmisiä. Kynttilät syttyivät myös haudoilla. Pyhäinpäivän aikaan hautausmaat ovat uskomattoman kauniita, kun pimeää iltaa valaisee satojen tai jopa tuhansien kynttilöiden meri. Kynttilän liekki kuvaa ikuista elämää, jonka Jeesus on meille valmistanut. Jumala on elämänliekin kerran meihin jokaiseen sytyttänyt. Kuoleman kohdatessa näyttää siltä, että liekki sammuisi. Se ei kuitenkaan sammuu, vaan palaa iankaikisiksi, nyt vaan siellä rajan toisella puolella.

OLEMME TÄNÄÄN KOOLLA täällä Mouhijärvellä viettämässä karjalaista iltapäivää. Pyhäinpäivä on perin-

teisesti karjalaisille tärkeä päivä. Menneitten sukupolvien muiston vaaliminen on karjalaisille erityinen ja herkkä asia. Sillä muiden suurten menetysten ohessa, karjalaiset kantavat surua myös siitä, että menneitten sukupolvi haudat ovat nykyisin vieraan valtion puolella, Venäjän rajan takaisen Karjalan kirkkomaissa. Haudoilla käyminen, kynttilän sytyttäminen siellä ei ole usein tai koskaan mahdollista.

Muistaminen ei tietenkään ole aikaan eikä paikkaan sidottua. Kuitenkin muistamista auttaa konkreettisuus, kynttilän vieminen ja sytyttäminen. Menneitten sukupolvien muiston vaalimista varten on seurakuntien hautausmailla lähes jokaisessa kunnassa Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkki. Ne kukat, jotka tänään laskimme Mouhijärven kirkolle Karjalaan jääneitten vainajien muistomerkillä, kunnioittavat kaikkien Karjalaan jääneitten esisiemmemme muistoa.

Meillä jokaisella on oma historiamme. Meillä on vanhemmat, isovanhemmat, esivanhemmat. Meillä on kullakin omat lähtökohtamme, perheemme ja sukumme historia ja kulttuuri. Meillä on omat traumamme ja vaikeat asiamme. Kaikki se on tehnyt meistä sellaisia kuin olemme. Karjalaisten kohdalla moni asia ja side on väkivaltaisesti katkaistu. Niitä säikeitä karjalaiset ovat vuosien ja vuosikymmenten

KUVA ESA MÄKINEN

aikana pikkuhiljaa, ututteralla työllä yrittäneet punoa yhteen.

Menetysten kipu ja suru eivät karjalaisia varmasti koskaan kokonaan jätä, ne soivat karjalaisissa lauluissa, puheissa, rukouksissa. Surun rinnalla ja usein ylempänä on kuitenkin ilo; ilo elämän lahjasta, ilo siitä, että Jumala on kantanut ja kantaa. Murheelliset ovat saaneet lohdutuksen. Myös kaikki se, mitä on menetetty, on tallella. Se on tallella karjalaisten sydämissä, perinteessä ja kulttuurissa. Ja sitä perinnettä voimme vaalia ja lapsillemme ja lapsenlapsillemme siirtää.

Kerhon pitkäaikaista emäntää Seija Lintulaa kiitettiin muun muassa Vpl. Pyhäjärvi-pöytäviirillä, ojentajana kerhon pj. Aila Kuhlman (oik.).

Tampereen seudun Vpl. Pyhäjärvi-kerhon kuulumisia

□ Pirjo Kiiala Kerhon sihteeri

Tarkkaan on terveystoimien ohjeita seurattu ja noudatettu täällä Tampereelläkin. Vihdoin kerhomme pääsi aloittamaan toimintansa 4.10.2021, vuoden tauon jälkeen.

Saimme suruviestin. Pyhäjärven Miissualla syntynyt kerhon kunniapuheenjohtaja **Matti Matikainen** oli kuollut 10.9. Hänen puheenjohtajakautensa aikana järjestettiin Tampereella Pyhäjärvi-juhlat heinäkuussa 1999.

Matin varsin merkittäväksi ansioksi voidaan lukea myös se, että hän kuului patsastointikuntaan, jonka työn tuloksena Tampereen Karjalapuistossa paljastettiin *Muisto elää* -patsas vuoden 1999 syyskuussa. Patsas muistuttaa jälkipolvia siitä työstä, jonka Tampereen ja ympäristön karjalaiset ovat tehneet uuden kotiseutunsa hyväksi.

Sitten on tullut uusi suruviesti. **Eila**-puoliso on kuollut

13.10. Eila on toiminut muun muassa kerhon sihteerinä ja rahastonhoitajana. Muistamme Eilaa ja Mattia kunnioituksella ja kiitoksella kerhon hyväksi tehdystä ansiokkaasta työstä!

Marraskuun tarinatuokiossa kerho kiitti **Seija Lintulaa**, joka jäi pois emännän tehtävästä parinkymmenen toimintavuotensa jälkeen. Seija on ollut muun muassa joulujuhlissa pukinmuorina ja tuonut aikanaan pienet lapsenlapsensakin juhliin. Pyhäjärvi-juhlassa hänen vastuullaan oli kahvio. Kerho ojensi Seijalle Vpl. Pyhäjärvi-pöytäviirin. Laulettiin yhteisesti *Laps olen köyhän, kauniin Karjalan*, jonka jälkeen päästiin nauttimaan Seijan tarjoamista kahvipöydän antimistä. Kiitos Seija!

Ohjelmaa jatkettiin ja lopuksi pidettiin arpajaiset. Tarinatuokio päätettiin yhteisesti laulettuun *Karjalaisten laululla*. Seuraava kokoontuminen on pikkujoulun merkeissä joulukuun 1. päivänä Ravintola Peurankalliossa.

Perunakakkaroita Vunukat mummon opissa

□ Irja Ikonen

Vunukat tulivat lomalle mummolaan ja vetä satoi joka päivä. Nyt oli sopiva hetki toteuttaa mummon haave ja opettaa heille "käistä pittäin" karjalanpiirakoiden teko ja samalla muistella heidän isomummoaan **Saaraa o.s. Laulajainen**.

Kuorimaveitset käteen ja kohta oli muussi valmis. Itse lapsena opettelin rypytystä juuri perunakakkaroita tekemällä. Lapset halusivat kokeilla myös pualikalla ajelua. Kuvassa heidän itse ajelunsa kuoret.

Mummo sai ihmetellä, miten sujuvasti ensikertalaiset leipurit piirakoita laativat. Ehkä on olemassa oma piirakkageeni meillä karjalaisjuurisilla.

Hiihtolomalla on vuorossa lanttukukon teko.

Karjalan Liiton Piirakkaviikon 8.-14.11.2021 seitsemän sortin piirakkavideot löydät liiton kotisivulta tai facebook-sivulta. Videolla haastellaan piirakoista niitä tehdessä. Videolta saat myös piirakoiden reseptit.

Tiedän paikan armahan

□ Kari Salo, Ikaalinen

Viime keväänä käsiini päätyi **Lahja Siukolan** kirjoittama kirja *Tiedän paikan armahan*. Kirja on kooste hänen kirjoituksistaan paikallislehdessä vuosien varrelta, omilla runoilla täydennettynä. Tuokiokuvia elämästä, arjesta, juhlasta.

Kirjoittajan äidin **Maria Siukolan** (o.s. Savolainen) sukujuuret ovat Karjalassa, Pyhäjärven pitäjässä. Se tekee juuri tämän pitäjän hänelle tärkeäksi ja armaaksi. Toinen armas paikka on Ikaalisten Leppäsjärven kylä, lapsuuden kylä, monien muistojen kylä. Ikaalisiin Lahja Siukola muutti takaisin työvuosien jälkeen reilut parikymmentä vuotta sitten.

Lyhyitä tarinoita eletystä elämästä

Kuten totesin, kirja on kokoelma lyhyitä tarinoita eletystä elämästä. Ilostta, surusta, työstä, koulusta, ystävistä ja luonnosta. Yksittäisiä kirjoituksia on mahdollista lähteä arvioimaan, ne täytyy itse lukea. Kokonaisvaikutelma kirjasta kuitenkin välittyi ainakin minulle hyvinkin selkeästi.

Kirja pysäytti, se siirsi ajatukset menneeseen, mutta samalla aisti kirjan elävän vahvasti tätä päivää. Menneet eivät ole taakka, vaan ne ovat tämän päivän voimanhäly, rikkaus ja viitekehys asioita puntaroidessa. Kirjasta huokuu lämpö ja elämänmyönteisyys, sen äärellä on hyvä olla. Vain olla ja antaa mielen levätä. Kirja on aivan jotain muuta, kuin mitä tämä aika edustaa ja ihmisille tarjoaa.

Kirja rauhoittaa ja rakentaa. Se tuo valoa pimetyteen, se tuo toivoa. Se virkistää.

Myös kristillisyyden nivoituu hienosti arjen sanoihin ja tekoihin. Uskosta ei tehdä numeroa, mutta se on kaiken pohjana, sen varaan koko elämä rakennetaan. Näkymätön Jumalan todellisuus muuttuu näkyväksi, etäällä oleva tulee lähelle. Se tulee mieleen, sydämeen, elämään.

Unelmia todeksi elävä ihminen

Lahja Siukola on tunteva ja kokeva ihminen. Se heijastuu kirjan jokaiselta sivulta. Hän on arjen realisti, mutta samalla haaveilija, unelmia todeksi elävä ihminen. Tätä kuvaa erään runon loppu: "Mutta tämä joki on yhä sama. Yhä keinuu virrassa lumpeenkukka. Ja minäkin olen sama: uneksija."

On hienoa, että tällaisia uneksijoita vielä on olemassa. He voivat muuttaa maailmaa, vaikka

Lahja Siukola pyörineen.

Pehmeäkantisessa kirjassa on 91 sivua.

vastavirtaan joskus täytyykin kulkea. Ja vaikka vastavirtaan kuljetaankin, kirja ei ole ketään vastaan. Se on ihmisen puolella, se on elämän puolella, elämän, jonka antaja ja ylläpitäjä Jumala on.

Jos haluat itsellesi levollisen hetken, rauhoittumisen hetken, niin tartu Lahja Siukolan kirjaan. Et tule pettymään, sen uskallan luvata. Kirjaa on saatavilla Ikaalisten Kirjakaupasta, ja tuotto menee Ikaalisten seurakunnan diakoniatyöhön.

Antoisia lukuhetkiä!

Taubilan kartano – lahjoitusmaakaudesta Fazerin aikaan
176 sivua, n. 150 valokuvaa, koko B5, hinta vain 30 €.

Kaunisti Vpl. Pyhäjärveä, osat I ja II, yhteensä 736 sivua. Koko A4. Hinta vain 95 €.

Lisätietoja ja tilaukset:
taubila@pp.inet.fi tai puh. 040 021 3369
seija.jokinen@netti.fi tai puh. 040 835 5820
Sekä <http://vpl-pyharjarvi.fi/kirjapuoti>
Hintoihin lisätään toimituskulut. Vpl. Pyhäkylä-Seura

Vammalan Karjalaseuran kuulumisia

Pertti Hakanen kutsuttiin kunniapuheenjohtajaksi

□ **Esa Mäkinen**
Vammalan Karjalaseuran pj.

Karjalan Liiton toiminnanjohtaja **Pertti Hakanen** valittiin Vammalan Karjalaseuran kunniapuheenjohtajaksi seuran syyskokouksessa 24.10.2021 Sastamalassa Vammalan kauppalantalolla.

Pertin jäätyä vuosi sitten pois Vammalan Karjalaseuran puheenjohtajan tehtävästä hänet haluttiin nimittää yhdistyksen kunniapuheenjohtajaksi, vaikka hän on siihen vielä nuori. Pertin ansiot Karjalan Liitossa ja sen jäsenyhteisöissä, ja muutenkin karjalaisen kulttuurin edistämiseksi Suomessa ja rajantakaisessa Karjalassa, ovat kuitenkin niin merkittävät, että hänen nimitystään ei haluttu siirtää.

Karjalan Liiton puheenjohtajan ja nykyisen toiminnanjohtajan tehtävien lisäksi Pertillä on keskeinen rooli karjalaisen kulttuurin puolestapuhujana ja edistäjänä myös kotipaikkakunnalla

Sastamalassa. Useiden vuosien ajan hän on toiminut Vammalan Karjalaseuran ja Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallitusten puheenjohtajana. Lisäksi Pertti on ollut mukana pitkään myös kunnallispolitiikassa ja kansanedustajana. Näissä tehtävissä hänelle on kehittynyt laaja yhteistyöverkosto ja kontaktit, joilla on merkitystä karjalaisten edunvalvontatyössä.

Kunniapuheenjohtajan valinnan lisäksi syyskokouksessa käsiteltiin sääntöjen määräämät asiat mukaan lukien toimintasuunnitelma, talousarvio sekä luottamushenkilöt vuodelle 2022.

Puheenjohtajana jatkaa **Esa Mäkinen**, varapuheenjohtajana **Sirpa Niskanen** ja sihteerinä **Maileena Hyyti**. Hallituksen uutena jäsenenä valittiin **Seija Suoranta**.

Seuran puheenjohtaja Esa Mäkinen (vas.) onnittelee Perttiä ja ojentaa hänelle kukat ja kunniakirjan. Seuran sihteerinä Maileena Hyyti ja syyskokouksen puheenjohtajana Kari Kivistö, kuvassa taustalla, ovat mukana onniteluissa.

Kesän kaikuja - leikkimielistä perinteen siirtoa

□ **Esa Mäkinen**

Vammalan Karjalaseuran elokuun tapaaminen Rudolfin keitalla uutisoitiin ansiomerkkien osalta elokuun numerossa. Palautellaanpa mieliin mukavia kesämuistoja kuvien myötä.

Marjo Tahvanainen oli tehnyt lapsille ja lapsenmielisille hauskan tehtäväradan, jossa tapahtuma-alueen eri puolille sijoitettujen tehtävätaulujen arvoitukset ratkaisemalla sai palkintoarkkujen avaamiseen tarvittavat koodit. Lapsille oli järjestetty myös kävynheittokilpailu ja mahdollisuus tutustua kyykkään.

Kävynheittokilpailun tulokset:

1. Minttu Suomela 10
2. Annabella Koski 8
3. Venla Valkama 4
4. Lukas ja Tuomas Mäkelä 2

Kyykän pelikenttänä oli 3 x 3 metrin ruutu ja heittomatkana kuusi metriä, jotka ovat Suomen kyykkäliiton 10-vuotiaille ja sitä nuoremmille määrittelemät pelikentän mitat. Pienikokoisen kentän käyttö osoittautui oikein toimivaksi tavaksi antaa ensituntumaa kyykänpeluuseen myös vähän vanhemmille.

Heittopituutta muuttamalla ja erikokoisia mailoja käyttämällä se sopii varsin hyvin eri ikäisille henkilöille, joille täysimittainen kenttä on vielä liian vaativa. Kyykän säännöt ja tarkat peliohjeet löytyvät Suomen Kyykkäliiton sivuilta <https://www.kyykkaliitto.fi/>

Makkarat ja lätyt paistettiin lammen rannalla olevassa kodassa. Lätyjen paisto sujui tottuneesti ja nopeasti yhtä aikaa kahta pannua käyttäneeltä **Hanna Kolulta** Rudolfin Keitaan grillimestarilta. Musiikista vastasi **Päivi Kuusisto**, joka lauloi ja säesti sähköpianolla Karjala-aiheisia lauluja.

KUVAT ESA MÄKINEN

Matikkarastin tehtävä!

Annabella Koski ja Venla Valkama osallistuivat kisaan. Annabella tarkkailee, kun Venla tähtää käypä astiaan ja heittää kyykän mailaa eli karttua.

Kirkon Sanoma

Herra, näytä tietä

□ **Jouni Hartikainen**
kappalainen,
Munkkiniemen srk (Hki)

Isoisäni, pappani Eelis Pyhäjärven Pyhäkylältä, harrasti valokuvausta. Harrasti hän urheilua ja musisointiakin, mutta erityisesti valokuvaus oli hänen leipälajinsa taksin ajamisen ja kauppatoiminnan ohella. Ottipa melkoisen määrän kuvia vaikkapa paikallisista koululaisryhmistä ja pyhäjärveläisrakennuksista. Pyhäjärven historiikirjan alussa olevan koko sivun kirkkotarhakuvankin hän on kai ottanut, vaikka sitä ei ymmärtääkseni ole hänen nimelleen kirjattukaan.

Sodan alettua myös Eeliksien tie vei rintamalle. Alinapuoliso jäi hoitamaan Pyhä-

järven postin evakuointia. Valokuvausharrastuksensa myötä Eelikselle lankesi myös jonkinlainen TK-kuvaajan rooli sodan jatkuessa. Kerran hän oli lähtenyt kuvaamaan vihollisen linjoja. Jonkin aikaa edettyään hän törmäsi viestilankoihin, joiden tajusi oitis kuuluvan viholliselle, ei omille. Siinä tulikin sitten kiire päästä pois vihollisen puolelta omien puolelle, samalla hartaasti toivoen, että omat eivät ampuisi. Kahden tulen välissä oleminen ei ole se paras paikka.

No, kaikki meni lopulta hyvin ja pappani pääsi sodasta ehjin nahoin. Henkiset haavat lienevät olleet fyysisiä vaurioita suuremmat, vaikka rintamalla koettu hengellinen herääminen auttoikin sodan pelkojen keskellä. Koti ja entinen elinympäristö oli jätettävä ja uusi elämä rakennettava toisaalle. Lopulta sodan jälkeinen koti rakentui Keuruulle ja sen kirkkomaahan laskettiin aikanaan myös Eeliksien maallinen maja, joka oli saanut nauttia rauhan ajasta 27 vuotta sodan päättymisen jälkeen.

Olen usein miettinyt, mitähän Eeliksien mielessä liikkui silloin, kun hän huomasi olevansa aivan väärässä paikassa, vihollisen puolella, poissa omien turvasta. Hätäntäylikö hän hetkellisesti, tarrautuiko mahdolliseen kivääriinsä tiukemmin, vaiko loihe luikauttiko sisäisen rukouksen: Herra auta, näytä tietä kotiin, omien luokse.

Niin, näytä tietä Herra, kun lähden etsimään reittiä eteenpäin. Se on hyvä ajatus niin rauhan kuin sodankin vallitessa. Tuo lyhyt lause on paikallaan aloittaessa uutta päivää, tai laskeissa päänsä tyynylle illan hämyyn muututtua yön pimeyteen. Kiitos kuluneesta päivästä, kiitos tämän päivän matkasta. Herra, näytä tietä, ole kanssani tänään, ole kanssani huomenna, nyt ja kerran myös iankaikkisuudessa.

Piirakanpaistoa oppimassa Ikaalisissa
Hiihtokuninkaasta leivottiin

□ **Anssi Hirvonen**

Ikaalisten kansalaisopisto ja Ikaalisten Karjalaseura järjestivät yhdessä perinteisten karjalanpiiraiden leipomisillan 21.10.2021.

Kurssin erinomaisina ja lämminhenkisinä opettajina toimivat Ikaalisten karjalaisten puuhanaiset **Sirpa Kuivalainen** ja **Lea Jokinen**. Mukaan oli uskaltanut kaksi miestäkin.

–Siellä myö tehtiin niin mukavan porukan kera potatkarroita, riisipiiraita, ja umpinaisii otra- ja kaurahelmiä. Toiset ol jokus ennenki tehneet ja toisil tää ol ihan uus kokemus. Kaik tekkiit tosi hyvii piiraita, Lea Jokinen osuvasti totesi.

Toinen miehistä oli **Kari Unto Kalevi Kaasalainen** (s. 1945 Luviolla). Karin äiti **Helmi** (1912 - 1966) oli Konnitsan Luukkasia ja isä **Olavi Kaasalainen** (1909 - 1987) oli Sortanlahdesta. Tosin suku oli Konnitsan Kaasalaisia, mutta Olavin isä oli ostanut talon Sortanlahdesta, kuin kotitila jäi veljelle. He avioituvat 1939 ja siten syksyllä alkoikin sota ja Olavi lähti rintamalle.

Talvisodan jälkeen heidät sijoitettiin evakkoon Kuortaneelle ja sieltä palattiin vuonna 1942 takaisin Pyhäjärvelle. Olavi oli jo silloin rintamalla. Sodan jälkeen heidät siirrettiin Uuraisille. Vuonna 1945 he pääsivät siirtymään Luvialle, jossa Kari syntyi.

Huhtikuussa 1946 he tulivat Hämeenkyröön, josta he olivat saaneet hallintasopimuksen Holman tilaan, joka oli Osaran kartanon entinen torppa. Tilalla ei ollut jäljellä mitään muita rakennuksia kuin suuli, jonne saatiin sentään sijoitettua eläimet, rehut ja ne vähät tavarat, joita oli saatu mukaan. Itse perhe, joka oli kasvanut tuolloin jo viisihenkiseksi, sijoitettiin asumaan noin neljän kilometrin päässä olevalle Prakan tilalle. Siellä syntyi perheen neljäs poika Pertti vuonna 1947.

–Syksyllä päästiin sitten asumaan vasta rakennettuun saunaan ja saunakamariin. Perheen päivät kuluivat tilan askareissa ja jatkuviissa rakennustouhuissa.

Perheeseen syntyi vielä tytär eli lapsiluku kohosi nyt viiteen. Perheen lapset hajosivat kukin omille teilleen maailmalle opiskelmaan ja aloittamaan oman elämän.

Vannoutunut maamies
jo 13. polvessa

Kari oli päättänyt jäädä jatamaan tilanpitoa.

–Maamieskoulun jälkeen jän työskentelemään vanhempieni kanssa kotitilalle ja lisäksi urakoin ahkerasti koneineni myös tilan ulkopuolella. Olin jo tällöin ostanut ansiollani itselleni omaa maata Ikaalisten puolelta.

Kari avioitui ikaalilaisen **Helena Rekun** (1947–2003) kanssa vuonna 1970. Heille syntyi kaksi

poikaa Mika vuonna 1973 ja Toni vuonna 1975.

Kari sai tilan isännöiden vuonna 1976 ja hän osti myös Koljosen ja Ihalaisen siirtotilojen pellot sekä osan Lappalaisen pelloista.

–Tilani oli näin kasvanut elinkelloseksi maatilaksi, eikä minun tarvinnut olla jatkuvasti ansiotöissä kotitilan ulkopuolella kuten monien muiden siirtotilojen isäntien.

Tosin Kari ei yritteliäänä ja ahkerana miehenä tyytynyt puurtamaan vain omilla pelloillaan ja metsissä, vaan hän teki jatkuvasti lisäansioita koneurakoitsijana lähiseudun pelloilla ja metsissä.

Kari jäi leskeksi vuonna 2003 ja karjanpidosta luovuttiin kuusi vuotta myöhemmin ja siirryttiin kasvinviljelyyn.

–Luovutin isännöiden pojalleni Tonille vuonna 2012. Näin jatkaa Pyhäjärveltä siirtynyt talonpoikaissuku jo 14. sukupolvessa. Jäin asumaan kotitilalle ja autan poikaani tarpeen mukaan.

Karjalaisuuden vaaliminen
verenperintönä

Karin molemmat vanhemmat olivat siis Pyhäjärveltä ja he kasvattivat lapsensa vahvasti karjalaisuuteen. Karin isosta veljestä Yrjöstä (1940 - 2013) kasvoi todella ansiotunut pyhäjärveläisyyden, karjalaisuuden ja sukututkimuksen asiantuntija. Hän oli myös Konevitsan luostarin hyväntekijä ja auttaja.

–Yrjö kävi luostarissa vuosittain aina vuodesta 1992 alkaen kotiseutumatojen yhteydessä ja hoiti ryhmien opastukset siellä. Luostarin ja yhdistyksen hyväksyttiin vuosittain toiseen tehtävistä töistä hänet kutsuttiin yhdistyksen kunniajäseneksi vuoden 2010 vuosikokouksessa.

Myös Kari on veljensä tavoin tutustunut perin pohjin juuriinsa ja heimoonsa ollen mukana monenlaisissa pyhäjärveläisten riunoissa ja vierailut usein suvun kotitahuvilla Kannaksella

KUVA PIRKANHIIHDON TIEDOTE

Vuoden 2016 hiihtokuningasta haastateltiin Aamulehteen

Ikaalisten Karjalaseuran puuhanaiset ja

Julkaisemme

muisto- ja merkkipäiväkirjoituksia sekä lyhyet suruviestit maksutta.

Kuolinilmoitukset
0,70 €/pmm +alv 24 %

Aineistot lähetetään toimituksen osoitteella.

Piirakkataituri

Kari Kaasalainen on innokas leipuri, mutta taiteili nyt ensimmäistä kertaa piirakoita.

Hiihtokuningas

Työnteon ja sukututkimuksen ohella on kunnan ylläpito ollut Karin sydäntä lähellä läpi hänen elämänsä. Hän on lenkkeillyt ja hiihtänyt ahkerasti pienestä pitäen.

Pirkan Hiihto on laturetki, joka hiihdetään vuosittain maaliskuun ensimmäisenä sunnuntaina Kankaanpään Niinisalosta Ylöjärven Teivoon. Pirkan Hiihdon pituus on 90 kilometriä. Pirkan Hiihdon ovat ideoineet **Erkki Palolampi** ja **Lauri Pihkala** ja ensimmäinen Pirkan Hiihto hiihdettiin 6.3.1955.

Vuonna 2016 silloin 70-vuotiaasta Kari Kaasalaisesta kruunattiin Pirkan uusi hiihtokuningas.

Hän saavutti tittelin 16. hiihtäjänä. Tällöin hänellä oli takana 50 hiihdettyä pitkää taivalta. Kari harmittelee, että hän on saanut hiihtää tämän 90 kilometrin pituisen taipaleen vain 54 kertaa, mutta hiihtoja voisi olla jo 56. Hiihdot ovat olleet peräkkäisinä vuosina lukuunottamatta vuotta 2014, jolloin Pirkan hiihto piti peruuttaa lumen puutteen vuoksi ja 2021 koronavirustilanteen vuoksi. Tiedustelin kuninkaan "dopingin" salaisuutta, ja hän vastasi:

-Taskut täyteen karkeata merisuolaa ja jos jalat menevät maitohapuille, niin taskupohjalta löytyy apu.

Ensi talvena tällä 76-vuotiaalla hiihtokuninkaalla on tarkoitus hiihtää jälleen.

Erinomaiset opettajat Sirpa Kuivalainen ja Lea Jokinen (oikealla).

Taimi Naskali 90 vuotta Ideoita ja iloa käsitöistä

□ Päivi Koskela (o.s. Niukkanen)

Isäni täti, Heinoisten kylässä 1931 syntynyt **Taimi Naskali** (o.s. Niukkanen) luki ulkomuistista 90-vuotispäivänsä tienoilla pitkän runon ja tarinan, **Karjalani, Karjalani**.

Kukaan ei tiedä tai muista runon nimeä tai alkuperää. Taimi-täti muisteli, että isompi ryhmä olisi esittänyt runon Siuron Pyhäjärvi-juhllilla. Epäily on, että **Ilmari Pusan** rouva (Impi?) olisi ohjannut yhteisesityksen.

Tunnistaako joku lukijoista Taimin esittämän runon ja tuntee sen alkuperän? Olisi mukava, jos runolle löytyisi nimi. Pieni epäily on myös, että runo/tarina olisi koottu jopa kolmesta eri lähteestä. **Matti Naskali** (Taimin poika) julkaisi runon ja kysymyksen myös Pyhäjärvi, Vpl -facebookryhmässä.

Taimi Naskalin vanhemmat olivat **Heikki Niukkanen** ja **Maria o.s. Karilainen**. Perheen ensimmäinen evakkomatka vei Pohjanmaalle, jonne ehdittiin rakentamaan talo, ennen paluuta Karjalaan.

Toinen evakko tapahtui kesäkuussa 1944, jolloin Taimi oli Elisenvaaran aseman lähelle pysäytetyssä junassa pommituksen aikana. Junaan piti jäädä, koska isä Heikki oli paareilla ja äiti Maria ja 12-vuotias Taimi eivät pystyneet paareja siirtämään, vaikka muut pakenivat metsään.

Lopulta perhe asettui Suoniemen Ruolahteen. Nuorena Taimi osallistui Suoniemen Sarkolassa teatteriin ja urheiluun ja tuli myöhemmin tunnetuksi himmeleistään, joita on Pirkanmaalla monessa kodissa.

Taimi oli usein Pyhäjärvi-juhlissa mukana, ja muistaa tämän ryhmäesityksen vielä ulkoa. Käsitöiden erilaisten omien mallien suunnittelu ovat aina olleet tärkeä osa Taimin elämää, ja yhä vielä 90-vuotiaanakin askartelu on Taimille intohimo.

Taimi tekee himmeliä loppuvuonna 2015 Tottijärven kodissa

Taimi tekee savihelistintä kesäkuussa 2021. Oppi sen Karjalassa, mutta nyt näki ensimmäisen kerran valmiiksi poltettuna.

Taimi Naskali kansallispuvussa 80-vuotissyntymäpäivänään 2011 syyskuussa.

*Karjalani, Karjalani, rakas rajamaa.
Nimes pyhä, jylhä, yhä muistamaan sua saa.
Mun sydämeni palaa, on tуска tuta tuo.
Saan samota vain salaa kotiini jääneen luo.*

*On ruohottunut rinne, on ummettunut tie.
Ei jalka jaksa sinne, mut runon siipi vie.
Kuin ennen metsät, pellot, ja talot tantereet,
taas näen, kuulen kellot, tutusti humisseet.*

*Oon usein käynyt tuosta, tuon vaon vaiva loi,
Ja poikki pihan juosta, kuin oli kevyt oi.
Vaarat vaipui veteen, ja laine lauha löi,
Ja sinimetsän eteen koin säihky säkenöi.*

*Oi onnen täydet päivät, oi aika unelmain.
Ne kadotin, ne jäivät, ne elää sielussain.
Mi kohtalo on, tiedä en itse, tunnen vain.
Ei muistojani minulta viedä milloinkaan.*

*Kun polttaa mieron multa,
kun hersyy helmi hien,
Ne hehkuvat kuin kulta, ne kirkastavat tien.*

*Me olemme kokeneet raskaita hetkiä Herra,
nyt tahdomme kääntää katsemme taivasten puoleen.
Hartioitamme painaa taakka, ja murheellinen sydän on nääntymäisillään
synkkään huoleen. Meidän otsamme kantaa osattoman orvon merkkiä.
Me olemme saaneet orjantappuraseppeleen. Mutta rukoillen pyydämme,
että sinä kuivaisit poskelle salaa vierivän kynneleen.
Et sinä korkein valittujasi vaivaan hylkää.
Poimimamme ohdakkeet voit sinä viljoiksi luoda.
On armosi vailla äärtä. Pitkäperjantaiyöstä voit sinä meidät pääsinpävään tuoda.*

*Katselen laelta vaaran, laaksot allani makaa.
Selkeä taivaan sini poutaista päivää takaa.*

*Tähkähäät tuulessa huojuu. Kiertäen kuloa tähän korprien kohdusta näkyy virran vilkkua vähän.
Tunnen mä: kaikkien meidän mullan lävitse pitää tunkea, kylmän ja kovan, ennen kuin siemen itää.
Oi kiitos Herra siitä, että lupaukses mukaan, saa juurettomat juuren, ei koditta jää kukaan.*

Silloin kun Äijä radion osti

Yleisradio täytti 95 vuotta 9.9.2021. Toini Pelkonen o.s. Vesikko (22.11.1919.-12.11.2017), on muistellut kirjoituksessaan radion tuloa Vpl. Pyhäjärven Porsaanmäen kylään 1920-luvun puolivälissä, 95 vuotta sitten.

–Päivi Seppänen

Oli kesä 1925 tai 1926. Naapurin nuori herra **Artturi Wetterstrand** opiskeli Saksassa ja kesälomalle tullessaan toi sieltä mukanaan radion.

Artturi-herra kutsui äijäni **Mikko Vesikon** kuuntelemaan tuota ihmettä, joka pystyi sieppaamaan ääniä ilmasta. Muistan miten äijä puhui haltioissaan siitä, kuinka eetteristä otetaan kaiken maailman puheet, kunhan aikaa kuluu. "Haastat etterlöist, vaikk' et itsekkää ymmärrä, mikä se on", motkotti mummo, **Maria Vesikko**.

Pääsin mummoni ja äijäni kanssa visiittiin Wetterstrandien heraskartanoon. Menimme ensin ruokasaliin ja Artturi-herra laittoi kuulokkeet korvilleen. Kuului vain vinkumista ja siirryimme rouvan makuuhuoneeseen, jonne siirrettiin kaikki johdot ja kojeet. Vinkuminen kuitenkin jatkui, mummo oli vihaisen näköinen ja sanoi: "Tiesihä mie tään, ei uo ilmass' muuta ko linnu' lauluu". Samassa alkoi kuulua musiikkia ja Artturi-herra sovitteli kuulokkeita vuoroin jokaisen korville.

Sainpa minäkin kuulokkeet korvilleeni ja kuulin sieltä haastamista jollakin vieraalla kielellä. Siellä rouvan makuuhuoneessa istuin tuolilla, eivätkä jalkani yltäneet lattialle. Jännittyneenä heiluttelin jalkojani, jolloin rouva, Artturin äiti huomautti minulle: "Toinin ei pidä heilutella jalkoja, valkoiseen kalustoon tulee helposti naarmuja". Olin silloin

viisi- tai kuusivuotias ja loukkaannuin kamalasti. Minua oli aina neuvottu hyvään käytökseen ja nyt minulle huomautettiin kaikkien kuullen. En tahtonut enää pitää kuulokkeita, vaikka aikuiset minua siihen houkuttelivatkin. Tämä tapaus jäi erityisesti mieleeni siitä jännittävästä päivästä.

Kotimatalla äijä sanoi mummolle: "Kuuleha' ämmä, ko laittiet vähä paranuot, ni' meill' ostetaa' ratio!"

Jumalanpalvelus työväentalossa

Muistaakseni oli joulukuun 1926, kun naapurikylän työväentalolle oli ostettu radio. Tuo naapurikylä, Noitermaa, oli seudun keskus, jonka kaupan seinälle oli laitettu ilmoitus. Ilmoituksessa oli kutsu joulukirkkoon työväentalolle, Viipurista radioitavaan varhaisjumalanpalvelukseen. Hilja-tätini, mummon ja äijän tytär, oli avioitunut Noitermaahan ja asui työväentalon naapurissa. Hän kutsui vanhempansa jouluvieraksi ja samalla "radiokirkkoon" työväentalolle. Äijä oli heti valmis, mutta mummo esteli: "En ole enenkään työväentalon ovea avannut, eikä ole niin selvä-äänistä pappia, jonka ääni kuuluu sadan kilometrin päästä, Viipurista Noitermaahan. Taas kerran narrataan tyhmää kansaa". **"Pahkalan Onni"** (silloisen työväenyhdistyksen puheenjohtaja) menee punaisen vaateen (esiripun) taakse, saarnaa sieltä ja sitten sanotaan että se oli Viipurin pappi", epäili mummo. Äijä sanoi mummolle ettei ovea tarvitse nytkään avata, oven avaa vahtimestari, sen kun istut ja kuuntelet.

Mummo kertoi myöhemmin kotona: "Ensin kumajoivat kirkon kellot. Urkujen ääni oli ihan oikea, vai lieneekö ollut joku kone punaisen vaateen takana. Kuka lie saarnan pitänyt, mutta kyllä se oli oikeaa sanaa. Kuusi oli salin nurkassa ja kynttilät paloivat. Kaikki oli hyvää, jollei olisi ollut sama talo, jossa Tapanina pistetään tanssiksi". Mummolle oli joku kertonut, että koneesta kuuluu ralliakin, jonka tahdissa tanssitaan. Mummo tunnusti vähän ajan perästä: "Voipha se olla hyvä vehe, ko ei palvelis' kahta herraa".

Oma radio saadaan

Äijä oli myytyä miestä: "Koht' se o' meill' ". Hän luki lehdestä kaiken, mitä radiosta kirjoitettiin. Pikkulinnut olivat varmaan liivertäneet Mikon innostuksesta Savonlinnaan saakka. Naapurin poika oli siellä asemamiehenä ja tuli talvella 1927 meille radio ja suuri kovaääninen kinalossaan. Hän sanoi tuoneensa nähtäväksi, millaisia vehkeitä on suuressa maailmassa ja miten ne toimivat.

Hänellä taisi olla rahapula, vaikka hän toisin väitti. Miehet alkoivat hieroa kauppoja. Muistelen, että radio maksoi 800 markkaa ja se oli paljon rahaa. Esimerkkinä voin sanoa, että naispalvelijan kuukausipalkka oli tuolloin 100-150 markkaa, taidoista riippuen.

Äijän onnella ei ollut rajoja, mutta mummo "luki lakia":

"Sannaa kuunnellaa' ja maalima tapahtumat. Kaikk' työt jäävät tekemäti, jos ratio o' ain' auk'. Ja kui paljo' männöö rahhaa akkumalaattorloihe?". Äijä taas viasasteli: "Ei rahat lopu, jos ei tekijät kuole".

Aati, jolta radio ostettiin, opasti sen käytössä, laittoi johdot paikoilleen ja pian siitä alkoi kuulua ääntä.

Pienen kylän suuri juhlahetki

Meidän perheeseemme kuului silloin 13 henkeä. Ei aikaakaan, kun meille alkoi tulla naapureita ja pian oli tuppa täynnä väkeä. Radiosta kuunneltiin kaikki ohjelmat, jotka sunnuntai-iltana sieltä löytyivät. Muistelen, että uutisten jälkeen tuli Maamme-laulu. Silloin ukot nousivat seisomaan ja vetivät kättä päähän. Se oli pienen kylämme suuri juhlahetki. Sama toistui monen vuoden ajan, kaikki miehet lähtivät yhden oven avauksella heti Maamme-laulun jälkeen, talleille hevosia illastamaan.

Viesti kulki nopeasti ja varhain sunnuntaiaamuna yhdeksän jälkeen alkoi tulla mummoja kirkkoon, sekä omasta että naapurikylästä. Se tiesi meille aikaista herätystä: uuni piti olla lämmitetty, ruuat uunissa ja maton reunat ojennuksessa.

Minulle sanottiin: "Ota pännä ja paperi että saat ottaa virret ylös". Sitäkös mummot ihmettelemään: "Jo pitää olla selvä rätinki, kun ehti kirjoittaa joka numeron, minkä Viipurin pappi sanoo". Kuulutin aina seuraavan virren numeron. Aika tuntui pitkältä meistä lapsista, kun piti olla hiljaa koko kirkkoaike. Kirkon jälkeen kahvitettiin koko kirkkovaik, ainakin pitempimatkaiset.

Olympialaiset olivat mahtava tapahtuma

Radio muutti paljon elämää pienessä kylässämme. Jos ei itse ole kokenut sellaista suurten urheilukilpailujen aiheuttamaa jännitystä ja riemua, ei pysty sitä kuvittelemaankaan. Muistelen, että kahdet olympialaiset kuunneltiin radiosta ja lähes jokainen kylän miehistä oli läsnä.

Silloin oli kova helle ja parhain sadonkorjuuaika. Miehet tulivat niityiltänsä ja osa heistä istui suuren tupamme lattialla, koska istuinpaikat eivät riittäneet läheskään jokaiselle. Oli hiiren hiljaista, kun kaikki kuuntelivat radiotoimittaja **Martti Jukolan** selostusta. Kun suomalaisen urheilijan keihäs alkoi lentää, ei enää ollut hiljaista. Kukaan ei silloin pysynyt paikoillaan. Tuli kolmoisvoitto, huudettiin "kultaväpeli" Salmiselle ja yhdessä vuodatettiin ilon kyneleitä. Suuren tupamme ikkunat olivat avoinna. Huuto oli valtava, mutta kyllähän maailmaan ääntä mahtui!

Kun Jukola oli sanonut viimeisen sanansa, ei ollut enää aikaa keskustelulle. **Aleks Viskari**, kylämme paras urheilija, syöksyi ensimmäisenä alas korkeita portaitamme ja toiset seurasivat perässä. Silloin eivät olleet esteenä

Mikko ja Maria Vesikko.

KUVAT PÄIVI SEPPÄNEN

sisarukset Toini, Veikko ja Tellervo vuonna 1925.

sänkipellot, suuret ojat eivätkä kipeät kintut. Sen suuren riemun hetkellä unohti jokainen isäntä arvokkuutensa. Näky oli hieno aukealla niityllä, monella isännällä oli omalle niitylleen yli kilometrin matka; eipä siinä aikailtu kun työt olivat taas käynnissä ja hangoit heilumassa. Silloin hehkuivat miesten mielet.

Garmisch-Partenkirchen oli unohtumaton talvi-illan tapahtuma. Muistan miten miehet alkoivat sajalasiensa ääressä suunnitella, miten kyläämme olisi helppo laittaa suuri hiihtokeskus. Kylässä oli paljon jyrkkiä ja korkeita mäkiä sekä loivia rinteitä. Ajatusta kehiteltiin ja haaveiltiin että pääsisi katsomaan, miten muualla suuret hiihtokeskukset oli rakennettu.

Naisille kirkko, lapsille Markus-setä

En muista että kuunnelmia olisi kuunneltu, koska talvi-iltoina tuvassa oli aina työn ääniä. Tuvassa surrasi kolme rukkia ja ääntä pitivät usein myös höylä tai kirves. Pienemmät lapset leikkivät ja me isommat teimme koulutehtäviämme, valona oli yksi öljylamppu. Markus-sedän lastentunnit kuunneltiin aina, kuuntelijoina olivat silloin naiset ja lapset naapuristosta. Koulutoverini tulivat naapurikylistä asti meille lastentunteja kuuntelemaan ja silloin he saivat jäädä meille yöksi. Heitä oli vuorotellen 2-3 tyttöä ja meillä oli hauskaa, kun saimme tehdä sisarpetin lattialle. Minä sain vuorostani olla joskus heidän luonaan yöstä. Tuskin ilman lastentunteja olisimme keksineet noita mukavia yöpymisiä.

Unohtumaton hetki oli myös se, kun 'Svinhufuut' valittiin presidentiksi. Silloin miehet hyppivät tasajalkaa ja huusivat: "Sianpää, hyvä, hyvä!" Uutiset, urheilukilpailut ja vaalit kokosivat kylän miehet yhteen. Naisille oli kirkko ja lapsille Markus-setä.

Musiikkia ei kuunneltu muuta kuin lauantai-illan suositut. Kuuntelemiseen vaikutti se "akumalaattori", joka piti käydä täyttämässä noin 12 kilometrin

Toini-mummo vunukkansa Elinan kanssa Toinin synnyinkodin pihalla v. 1999, juhlimassa Toinin 80-vuotissyntymävuotta.

päässä. Se oli kallista; siihen kului aikaa ja rahaa. Joskus kävi niin että tupa oli täynnä ihmisiä ja akku oli lopussa. Silloin äijä kimpaantui ja sanoi: "Pojat, pistäkää koko vehje veneeseen ja heittäkää Vennäniemen luodolta järveen". Mummo vastasi rauhallisesti: "Mitä järjettä on luodolle soutaa, vai aiotko onkia sen ylös? Onhan järjessä syvempiäkin paikkoja". Muistini mukaan meille hankittiin toinen akku varalle.

Unettoman iloja

Äijäni kärsi levottomista jaloista ja kovasta särystä toisessa jalsaan, eikä siksi saanut yöllä unta. Hän avasi ikävisään radion ja laittoi korvan kiinni siihen, ettei

olisi häirinnyt samassa tuvassa nukkuvia. Hän kertoi kuuntelevansa venäläistä asemaa, josta kuului laulua. Noita venäläisiä lauluja kuunnelleessaan hän muisteli monia nuoruutensa Pietarin matkoja. Joskus mummo pisti radion kiinni ja sanoi: "Ajattelisit kuolematonta sielujais". Silloin meistä kukaan ei ymmärtänyt, kuinka suurena ilona äijälle olivat radion kuunteleminen ja nuoruuden muistot silloin, yön pitkin tunteina.

Kun äijäni kuoli, jaettiin talo ja omaisuus veljesten kesken. Radio päättyi sedälleni, mutta hän piti siihen liittyviä kustannuksia liian suurina ja myi sen vuonna 1937 naapurin miehelle, joka oli muuttanut Satakunnasta Pyhäjärven Porsaanmäelle.

Oli vuosi 1938. Olin eräänä sunnuntai-iltapäivänä naapurissamme kylässä. Talon Vihtori-isäntä tuli sisälle kuuntelemaan radiosta Viipurin ravikilpailuja. Radiosta kuului kuitenkin vain vinkumista. Silloin hän avasi ikkunan, irrotti radion johdot, heitti sen ja kovaäänisen pihalle. "Minulla pitää olla sellaiset koneet, että niillä kuulee silloin kun minä tahdon. Tuosta saat, Toini, itsellesi radion, vie kotiisi".

Olin ymmälläni, mutta emäntä sanoi: "Kyllä se Vihtori sitä tarkoittaa, mitä sanoo. Ei sitä meidän tupaan enää koskaan tuoda". Niinpä minusta tuli radion onnellinen omistaja. Kovaäänisestä oli reuna vähän murtunut, mutta kone oli kunnossa. Isä maksoi korjauksen ja taas oli meillä radio. Olin muuttanut Käkisalmeen vuonna 1937. Lottakomennuksella olin naapurikylässä vuonna 1939 ja vapaapäivät sain viettää kotona.

Viimeinen uutinen

Oli vapaapäiväni 30.11.1939. Veljeni juoksi pihalta huudahtaen: "Katso kiireesti ikkunasta, ryssän kone putoaa läheiseen metsikköön". Luulin sen olevan pikkuveljeni pilaa, juoksin akkunaan ja näin putoamisen. Veljeni avasi radion, tuon vanhan uskollisen ilontuojamme. Suru oli suuri kun silloin jouduimmekin kuulemaan jo pitkään pelätyn, järkyttävän uutisen. Olimme koko aamun ihmetelleet rajalta kuuluvaa me-

telii, mutta emme sitä halunneet todeksi uskoa. Se oli viimeinen uutinen, minkä omasta radiostani kuulin.

Radio jäi kotiin, koska oli paljon muuta tärkeämpää pelastettavaa. Suomalaiset sotilaat olivat sen jossain vaiheessa evakuoineet. Jatkosodan aikana oli kylässämme kaksi radiota, joista käytiin kuuntelemassa uutiset. Sähköä ei ollut, mutta kaikki oli valmiina sähköistämistä varten vuonna 1939, mutta toisin kävi.

Haikeita muistoja

Radio oli ihme, joka muutti paljon pienen ja syrjäisen kylän elämää. Me lapset pelkäsimme sitä. Radio oli asetettu korkean kaapin päälle ja aikuiset sanoivat, että se voi räjähtää, jos lapset koskevat siihen. Sisareni kiipesi kerran tuolille ja alkoi väännellä nappuloita. Hän säikähti, kun sai yhtäkkiä äänet kuulumaan. Hänen jalkansa sotkeutuivat johtoihin ja radio kovaäänisineen putosi lattialle. Isän piti viedä radio Käkisalmeen korjattavaksi ja hakea myöhemmin pois. Radion korjaus ja kaksi edestakaista junalippua tulivat harmittavan kalliiksi.

Muistelen haikeana meidän oman pienen kylämme, Porsaanmäen ensimmäistä radiota. Kuinka turvallista olikaan kuunnella Markus-setää ja kuuluttaa mummoille Viipurin papin virsiä suuressa tuvassamme.

Ossaat sie arvailla URHEILUPÄHKINÄ 2

Seuraavas on näist nykysist pyhäjärveläistaustasist urheilijoist muutama kysymys. Koitaha löytää sopivii vastausii.

- Keuruun Kisailijoita edustava yleisurheilija **Salla Sipponen** on moninkertainen naisten suomenmestari. Mikähän on Sallan laji?
a) kuula   b) kiekko   c) moukari
- Montako Kalevan Kisojen kultamitalia eli naisten sarjan suomenmestaruutta Sallalla on nyt yhteensä?
a) 3   b) 4   c) 5
- Montako Kalevan Kisojen mestaruutta Oriveden Ponnistusta edustava miesten kymmenottelija **Juuso Hassi** on voittanut?
a) 3   b) 4   c) 5
- Juuso Hassin ennätyspisteet kymmenottelussa ovat?
a) 7534   b) 7634   c) 7734
- Mikä seuraavista ei kuulu kymmenottelun lajeihin?
a) kuula   b) 200 m juoksu   c) keihäs
- Juuson isovelji **Lauri Hassi** on menestystä saavuttanut kansallisen tason juoksija. Mikä on Laurin laji?
a) 200 m   b) 800 m   c) 5000 m
- Tuomas Seppänen** on ollut jo parikymmentä vuotta lajinsa Suomen huipputasolla. Mikä on Tuomaksen laji?
a) kuula   b) moukari   c) kiekko
- Mitä seuraa Tuomas edustaa?
a) Noormarkun Nopsaa   b) Porin Tarmoa
c) Porin Pyrintöä

Muistutukseks vaa, ett pyhäjärveläistaustaa löytyy lukuisilt menestynneilt urheilijoilt ja varmast kaikist kilpaurheilulajiloist! Viime vuosajan alus Pyhäjärvel alkant urheilu harrastamine on tuottant loistavii tuloksi! "Kaiku, joka kiiri kauas..." justii sillee asjat on männeet niiko vuonna 1970 julkastun Pyhäjärve urheiluhistorija kannes lukkoo!

Oikia rivi löytyyp takasivulta.

kuva Vanhatalon pellolta, isäntä Vihtori peltotöissä ja toinen kuvan tytöistä on Seija Vanhatalo. Takana näkyvät Vesikon rakennukset.

Villasukat veteraaneille – muistelumatkani

KUVA MATTI HYVÄRINEN

Valtakunnallinen Villasukat veteraaneille Suomi 100 vuotta -Facebook-ryhmä aloitti neulesukkien teon juhluvuoden kunniaksi kesäkuussa 2016.

Facebook-ryhmän perustaja ja sukkamallin suunnittelija oli **Janna Willman** Oulusta. Suljetun 8.000 jäsenen ryhmän ulkopuolelta oli myös muita lukuisia osallistujia. Aktiivineuloojia ryhmässä oli 2.500.

Valtakunnalliseen rekisteriin päivitettiin valmiiden sukkiemäärät kokojen (36-46) mukaan viikottain.

9.6.2016 aloitin Fb-ryhmän innoittamana. Ohjeenmukaiset villalangat sain ostetuksi kotikaupungista useammassa erässä, koska kysyntää oli paljon.

Malli oli yksinkertainen ja tyyliläs. Perinteiset harmaa, sininen ja valkoinen ovat selkeitä maanpuolustushenkisiä viestejä ja veteraaneja kunnioittavia. Neulesukkiem ohje tuli pian tutuksi ja antoi vähitellen vapautta ajatella ja muistella ohi työskentelyn.

Muistelumatka alkoi puikkojen kilistessä

Muistelumatkani alkoi ja sukut toivat välittömästi mieleeni kunnioittamani edelliset sukupolvet ja 1987-2018 edesmenneet läheiseni.

Viipurin läänin Pyhäjärveltä syntyisin ollut 22-vuotias Anni-äitini oli kaikki talvisodan 105 päivää sotatoimialueella yhdyslottana. Väli rauhan aikana hän jatkoi omaa kunnankirjurin työtään kotikunnassaan sen lakauttamiseen saakka. Hänellä oli rintamapalvelustunnuks.

Oravaisissa syntynyt 27-vuotias Väinö-isäni sai komennukset linnoitustöihin ja väli rauhan aikana sotavahinkojen arviointitehtäviin Karjalan Kannakselle. Sotien jälkeen hän oli ansioitunut jälle rakentaja muiden joukossa.

16-vuotias Mauri-enoni aloitti vapaaehtoisena edeten pikaisesti rintamatehtäviin. Hänellä oli rintamasotilastunnuks. Kaija-vaimonsa oli lottatyttö.

Tunteet ja kokemukset sanoittivat kohtaloita

Karjalaiset isovanhempani kertoivat Länsi-Suomeen suunnattuneista evakkomatkistaan mielenkiintoisia ja syviä tunnekokemuksiaan. Onneksi sain lapsuudessani olla paljon heidän huomassaan elämän eväitä ammentaessani. Sain seurata ja rinnalla elää sitä aikaa, miten karjalaiset perinteet ja elämänilo lauluineen olivat vahva juuristo paikoissa, joissa yhteistä historiaa ei ollut evakkotaipaleitten jälkeen. Äitini, enoni ja isovanhempieni synnyinseutu katosi iäksi. Omaksi jäi vain muisto kotoa.

Lapsuudestani palautui mieleeni muun muassa seuraavia sanoja ja käsitteitä: asutustila, desantti, evakko, hartiapankki, heimoveli, ilmahälytys, jalkarätti, kaatunut, kansanapu, kansanhuolto, kanttiini, Karjalaan jääneiden muistomerkki, kentälääkintä, kenttäpullo, kohti tuntematonta, kokardi, korsu, korvike,

kotirintama, linnoitus, lotta, lumipuku, läpimurto, maaottelumarsi, marittamaja, matkustuslupa, miina, muonitus, piiraspulikka, pika-asutustila, pula-aika, rautasormus, rintamamiestalo, sankarihautausmaa, sarka, siirtoväki, sikuri, soteleski, sotamartta, sumppi, säännöstely, tallukkaat, valtion yleisostokortti, vanikka, YH.

Näitä pohdiskellessani neuletyöni eteni suotuisasti. Edellä mainittuja sanoja ja käsitteitä kyllä selvennettiin pienelle kuulijalle, mutta vasta vuosikymmenien saatossa ne ovat muun muassa omien harrastusten myötä avautuneet.

Taipale jyskytti, kirkkoa riisuttiin

Eräs muisto äidistäni kulkee vahvasti mukana. Se tapahtui talvisodan aikana Vpl Pyhäjärvellä. Äitini oli saanut kehotuksen liittyä 3-4 miehen joukkoon. Kaikki olivat siviiliasuisia ja kaksi heistä hänelle tuttua henkilöä. Yhdessä he kiirehtivät paksuun hankeen poljettua kinttupolkua pitkin kirkkoon. Äitini on kirjoittanut:

”Seisoimme äänettöminä aivan kirkon etummaisten penkkien kohdalla keskikäytävällä. Toivokanttori määräsi veisattavaksi virren juuri uusitusta (1938) virsikirjasta. En ollut aamulla arvannut pistää virsikirjaa lottamantelin taskuun. Virsi oli outo eikä numerokaan jäänyt mieleeni. Kirkko oli tärisyttävän kylmä. Veisuun päätyttyä miehet alkoivat irrottaa alttaritaulua. Miltä silloin tuntui, sitä eivät sanat pysty kuvaamaan. Pakkanen oli hyytävä. Taipale jyskytti, kirkkoa riisuttiin”.

Taulu on entisöity ja sijoitettu vuonna 1984 Huitisten kirkkoon.

Muisteluni tulivat vyöryn omaisesti tuoden mukanaan kaipauksen kynneleitä ja syviä ikävän tunteita.

22.00 sukkaparia jalkoja lämmittämään

Valtakunnallinen tavoite oli 18.000 sukkaparia. Loppulukemaksi saatiin 22.000.

Maakunnassamme neulottiin noin 2.000 paria. Jyväskylässä oli kaksi keräyspistettä, Veteraanitalo ja Oiva-keskus. Sukkaparin vyötteessä on teksti: ”Kiitos vapaasta isänmaastamme, jossa saamme elää rauhassa.”

Sukat jaettiin suunnitelmallisesti ja mahdollisimman henkilökohtaisesti rintamasotilastunnuksen, rintamapalvelustunnuksen ja rintamatunnuksen omaaville veteraaneille kotikäynnin tai pienimuotoisissa kutsutilaisuuksissa. Järjestöihin kuulumattomat veteraanit, lesket ja puoliset pyrittiin myös huomioimaan, samoin sotilaspojat ja lottatyöt. Lisäksi sukkiä laitettiin Suomi 100 vuotta juhluvuonna edesmenneille.

Fb-ryhmä sai vastaanottaa Valtioneuvoston kanslian kirjeen, joka sisälsi Suomi 100 vuotta -juhluvuoden kunniakirjan. 1939 lähdettiin kotoa sinne jonkin lämmikkeeksi otetut villasukat repussa. Joulupaketti tuntemattomalta lahjoittajalta sisälsi mm. villasukat. Tähän jatkumoon liittyy mainiosti tämä Fb-kampanja.

Lea Saarikoski ja yksi pari hänen kutomiaan veteraanisukkiä.

Omat sukkaparini (19) on ojentettu itselleni tuntemattomille vastaanottajille. Toivon, että villan lämpö ilahduttaa saajia ”myöhästyneen rintamahuollon” merkeissä.

Edelleen neulotaan sukkiä isänmaan tarpeisiin uusille alokkaille ja vastasyntyneille. Toivottavasti sellaisia, jotka eivät mene myttyyn pitkällä vaativilla marsseilla ja pienokaisten ensiaskeleissa.

Oli ilo ja kunnia olla mukana tällä muistelumatkalla jälkipolven velvoitein. Olen saanut koko ikäni elää ja harrastaa rakkaiden evakkojen ja veteraanien keskuudessa. Vahvana tuntemuksenani on, että he ovat kiinnittyneet lujin sitein toisiinsa ja tuen tarpeelle ei ole takarajaa.

Lea Saarikoski
kannattajajäsen

Teksti on aiemmin julkaistu kirjassa Sotaveteraanin vierellä loppuun saakka, Jyväskylän Sotaveteraanit ry 1958-2018, toimittanut Matti K. Hyvärinen.

Kaikkiaan syntyi 19 paria villasukkiä veteraaneille.

KUVA LEA SAARIKOSKI

Menneen ajan terveisiä

- ÄIJÄN JA ISÄN ARKISTOLAATIKOLLA

□ Seija Hirvikoski

"Menneen ajan terveisiä - äijän ja isän arkistolaatikolla" - juttusarjan viides osa liittyy edellisen numeron Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkin paljastustilaisuuteen Kiikassa.

Ohessa on äijäni, **Matti Hinkkasen** pitämä loppupuheenvuoro Seurojentalon juhlassa 7.11.1953 merkin paljastamisen jälkeen. Siitä heijastuu syvä kiitollisuus merkin aikaansaamisesta ja sen aikaansaamiseen vaikuttaneisiin tahoihin. Puheesta heijastuu se, miten ollaan jalat maassa uusissa oloissa, mutta rakkaus Karjalaan on kuitenkin kiinteä osa elämää.

Tämä on myös ensimmäinen äijäni kirjoittama tuotos, jonka sain purettua auki. Kaksi sanaa jäi lopulta epäselväksi. Onneksi se ei juuri häiritse kokonaisuutta. Hänen kaunokirjoituksensa on vielä itselleni haastavaa luettavaa, mutta nyt kun olen päässyt alkuun, toivon, että monet hänen tekstinsä selvenevät jatkossa.

7.11.1953

Juhlan päätössanat muistomerkin juhlassa...

Sanotaan, että lyhyeltä virsi kauris ja niin tämäkin vainajain muistolle omistetun muistomerkin paljasjuhlaan liittyvä tilaisuutemme lähenee loppuaan. Mutta ennenkuin päätämme, haluaisin ilmaista ne kiitollisuuden ajatukset, jotka ovat mielemme täyttäneet tämän muistomerkkihankkeen toteutuessa.

Kaikkien tähän hankkeeseen yhtyneitten ja muistomerkkituomikunnan puolesta pyydän kiittää Kiikan seurakuntaa, erikoisesti kirkkohallintokuntaa ja kirkkovaltuustoa siitä, että olemme saaneet seurakunnan hautausmaalta edustavan paikan ko. muistomerkin pystyttämistä varten, samoin kuin lupauksesta sen

vastaisesta hoitamisesta.

Poissiiirtyneelle entiselle Kiikan kirkkoherralle rovasti Heikkilälle pyydämme lähettää kiitokset. Myöskin pyydämme lähettää kiitolliset terveisemme muistomerkin suunnittelijalle, taiteilijalle **Kirsti Liimataiselle**. Muistomerkin urakoitsijalle, Keikyän Kiviveistämölle ja sen omistajalle, **Väinö Syrenille**, lausumme parhaat kiitokset suoritetusta työstä ja hyvästä asiointisuhteutumisesta.

Mutta kaikki asiat ja hyvätkin suunnitelmat jäävät toteutumatta, ellei ole käytettävissä varoja suunnitelmien toteuttamiseen. Kun tämä asia on taloudellisessa mielessä saatettu hyvään päätökseen, pyytää toimikunta lausua vilpittömät kiitokset kaikille lahjoittajille. Erikoisesti on syytä kiittää Alakylän Ns. Pyrintöä, ensisijaan puheenjohtajaa ja johdokuntaa sekä kaikkia jäseniä, muistomerkkirahaston kartuttamiseksi tehdystä lahjoituksesta. Tämä lahjoitus on taloudelliselta puolelta ratkaisevasti vaikuttanut hankkeen näin nopeaan ja myönteiseen ratkaisuun. Myöskin monet siirtoväen tekemät lahjoitukset ovat useasti olleet [anteliaita], toisin sanoen asianomainen on taloudelliseen asemaansa nähden tehnyt suuren lahjoituksen.

Niitten edellä mainittujen, siis siirtoväen omasta keskuudesta saatujen, lahjoitusten turvin on voitu peittää kaikki muistomerkin hankkimisesta ja pystyttämisestä aiheutuneet menot, ns. urakkasumma. Mutta, kuten kaikki asiasta vähänkin perillä olevat tietävät, ei tällainen asia ole sillä selvä, jos tuo urakkasumma on saatu maksuun.

Vaan joukko ns. muita menoja, juhllisuuksien järjestäminen ym. yleiskulut vaativat monta markkaa. Nämä kulut on voitu pääasiassa peittää Kiikan Säästöpankilta aikaisemmin saadun lahjoituksen ja Kiikan Osuuskassalta hankkeen toteuttamisvaiheen aikana saadun lahjoituksen turvin. Joten minun mielinen tehtäväni on lausua muistomerkkituomikunnan puolesta parhaat kiitokset Säästöpankille ja Osuuskassalle edellä mainituista lahjoituksista.

Haluamme vielä lausua kiitokset Karjalan Liiton edustajalle tuomari Härköselälle, Kiikan kirkkokuorolle, torvisoittokunnalle ja kaikille ohjelman suorittajille siitä syyttävästä ja uutta tulevaisuuden uskoa herättävästä henkisestä ravinnosta. Samoin kiitokset emännille virkistävän kirkkokahvin järjestämisestä.

Siis kiitokset kaikille siitä työstä ja vaivannäöstä, mitä itse kukin on tämän muistomerkin aikaansaamiseksi tai näitten juhllisuuksien järjestämiseksi tehnyt.

Lienee vielä syytä todeta, että tämän siirtoväen kannalta ensiarvoisen asian toteutumisen puolesta on rukoiltu Jumalan johdatusta, on suoritettu suuria taloudellisia uhrauksia, on tehty työtä ja nähty paljon huolta ja vaivaa.

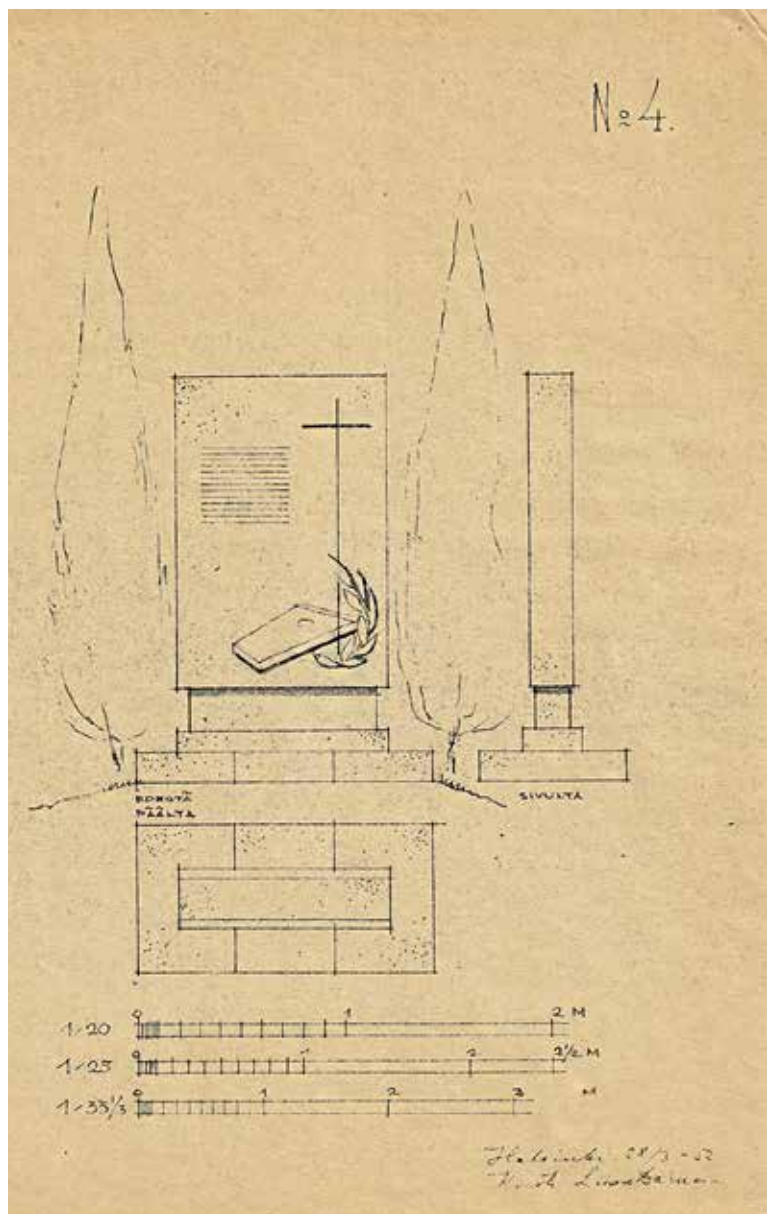
Karjalan heimo on tuntenut tarvetta saada sellainen paikka, joka on omistettu rajan taakse jääneille vainajille. Nyt tämä harras toiveemme on toteutunut ja jälleen on jollakin tavoin korvattu eräs niistä monista menetyksistämme. Tämä muistomerkkiasian toteu-

tuminen saattaa mieleemme kiitolliseen viireeseen. Samalla me tunnemme kiitollisuutta esi-isiamme ja edellisiä sukupolvia kohtaan siitä työstä ja niistä uhrauksista, joita he ovat tämän maan ja kansan hyväksi tehneet. Se velvoittaa meitä kaikkia toimimaan tämän maan ja kansan yhteiseksi hyväksi siten, että jokapäiväiset kutsumustehtävämme suoritamme uskollisesti ja rehellisesti. Samoin on myös täytettävä ne velvollisuudet, jotka yhteiskunnassa tulevat osaksemme, olimme sitten siirtolaisia tai paikalliseen väestöön kuuluvia ja oli yhteiskunnallinen asemamme mikä tahansa.

Me siirtoväki, Karjalan kansa, emme muuta pyydä kuin, että tässä synnyinmaassamme me ja tulevat sukupolvet isiltä perityn uskomme ja lakiemme turvin, voisimme täyttää sen tehtävän, jonka kansallinen olemassaolomme meille asettaa.

Kaikki Karjalan muistot ovat meille kalliit ja rakkaat. Niiden säilyttäminen tuleville sukupolville on meidän pyhä velvollisuutemme. Me olemme nyt kaukana Karjalasta. Mutta siitä huolimatta Karjala pysyy meille läheisenä. Se tulee pysymään ikuisena kaihomme kohteena.

"Voi täälläkin kukkia tiemme, sama aurinko lämpöään suo. Mut Karjalan muistot me viemme, iäisyysyhteyden Luojamme luo."

Kirsti Liimataisen suunnitelma N:o 4 tuli valituksi Kiikassa.

Pyhäinpäivänä 2021 muistellemme menneitä sukupolvia muistopaaden luona ja kodeissamme.

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön adressit

Karjalanneito

liris

Kullerot

Valoisa polku

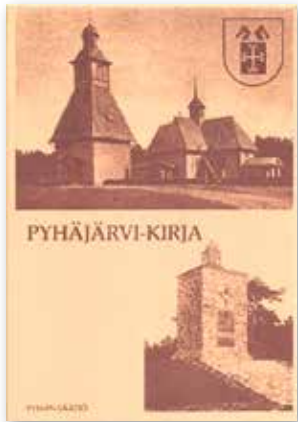
Pyhäjärven kirkon alttaritaulu

Adressi sisältää kaksi tai useampia sisälehtivaihtoehtoja, joista voi valita sopi-

vimman ja poistaa ylimääräiset. Hinta 12 euroa kappale + postikulut.

Tilaukset: säätiön asiamieheltä

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön kirjoja ja tuotteita:

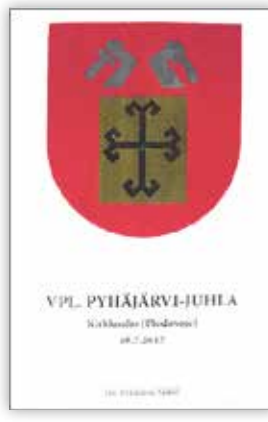
Pyhäjärvi-kirja

Reino O. Kukko, Kaarle Viika, 1989, 350 s. Hinta 25 €
Kirja kertoo pitäjämme historiaa sanoin ja kuvin. Sisältää myös murresanaston selityksineen.

Suvannon seutu 1917-1921, elämää ja ihmiskohtaloita

Suvannon seudun paikallishistorian työryhmä, 2015 336 s. Hinta 40 €

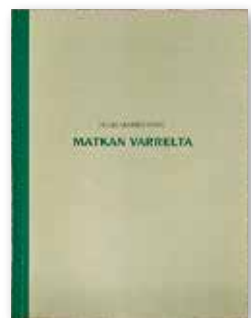
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön 70-vuotisjuhla Kirkkoaholla

DVD-tallenne, kesto noin 1,5 tuntia. Hinta 20 €

Laatokan kevät

Markku Heikkilä
Matkakirja Laatokan ympäri
Hinta 15 €

Matkan varrelta

Hilja Matikainen, runoja
Hinta 20 €

Vpl. Pyhäjärvi isännän viiri

Suunnittelu Kaarle Viika, 1992. Koot ja hinnat:
45 x 300 cm, 6-7 m:n tankoon. 80 €
45 x 400 cm, 8-9 m:n tankoon. 90 €
55 x 400 cm, 10 m ja korkeampaan tankoon. 95 €

Tilaukset ja lisätiedot:

Asiamies Kirsti Naskali
puh. 040 719 2692 tai
saatio@vplpyhajarvi.fi
Postitessa lähetyksiin
lisätään postituskulut.

Tapahumia

Tampereen seudun Vpl. Pyhäjärvi-kerhon

PIKKUJOULUA vietetään keskiviikkona 1.12. klo 15 Ravintola Peurankalliossa, Peurankallionkatu 10, Tampere. Tilaisuuden hinta on 30 euroa, sisältäen ohjelman lisäksi jouluaterian ja kahvit.
Arpoja myytävänä. Arpajaisvoittoja otetaan vastaan. Ota ystäväsikin mukaan, tilaisuus on kaikille avoin, joten ei edellytetä yhteyksiä Pyhäjärvelle.
Lisätietoja antaa sihteeri Pirjo Kiiala puh. 044 281 5047.
Sydämellisesti tervetuloa!

Vpl. Pyhäjärvi-Seuran

SÄÄNTÖMÄÄRÄINEN SYYSKOKOUS pidetään sunnuntaina 28.11.2021 klo 14 Karjalatalon Takkahuoneessa, 4.krs. Kahvitarjoilu, Leena ja Johannes Ijas tarinoivat, arpajaiset ja kalenterin jako jäsenille. Tutustu tullessasi aulaan olevaan Karjalan tulitikkukirkko-näyttelyyn. Muutama kalenteri vielä myytävänä.

Tervetuloa!

Lahden seudun Vpl. Pyhäjärvi-kerhon

JOULUKUUN TAPAAMISTA vietetään joulupuuron ja torttukahvin merkeissä torstaina 9.12.2021 Ravintola Wanhassa Herrassa, Laaksokatu 17 Lahdessa. Ilmoitathan tulostasi Raimo Musakalle puh. 050 528 0426.

Tervetuloa!

Vammalan Karjalaseuran
Puurojuhla
Vähähaara-Seuran talolla
5.12.2021 klo 14:00
Vehkakorventie 649, 38300 Sastamala

*Tervetuloapuhe, Esa Mäkinen
*Puuropuhe, Jaana Koistinen
*Puuro- ja kahvitarjoilu
Seurakunnan terveiset, kirkkoherra Vesa Aurén
*Sketsejä *Runoja *Yhteislaulua
*Juhani Orpana säestäää

Vpl. Pyhäjärvi-seuran tuotteita

Dokumenttielokuva Muistojen järvi, kuvattu vuosina 1939-44 Pyhäjärvellä, mukana Kaarina Pärssisen kirjoittama esite elokuvasta. DVD:n hinta 20 €

Seuran 60-vuotis-historiikki (2017)
Hinta 20 €/kpl, 50-vuotishistoriikki 10 €/kpl ja ostettaessa molemmat historiikit, yhteensä 25 €.

Pyhäjärvi Vpl. -karttamuki
Hinta 10€/kpl

Tilaukset ja tiedustelut:
Kaisa-Liisa Korhonen
puh. 050-5905 433,
kaisaliisako@gmail.com
Postitessa lähetyksiin
lisätään postituskulut.

Tilaa Vpl. Pyhäjärvi

Itselleni Kestotilaus **Tilaushinnat 2021:**
Lahjaksi 1 vuosi kotimaahan ja
Osoitteenmuutos Irtonumero ulkomaille
35 €/vuosi

Posti-
merkki
1,85 €

Lehden saaja / entinen osoite (tarpeeton yliviivataan)

Nimi _____

Lähiosoite _____

Postino ja -toimipaikka _____

Lehden maksaja / uusi osoite

Nimi _____

Lähiosoite _____

Postino ja -toimipaikka _____

Päiväys ja allekirjoitus _____

Kiinnostukseni kohde on (kylän nimi): _____

Vpl. Pyhäjärvi-lehti

Säätiön asiamies
Kirsti Naskali
Miharintie 312
37200 Siuro

URHEILUPÄHKINÄ

Oikia rivi: 1b, 2c, 3b, 4c, 5b, 6b, 7b, 8a